

Phokaia'da Seramik Çöplüğü ve Atölye Alanlarında Bulunan Roma Dönemi Seramikleri: Tava Formu

The Roman Period Ceramics Found in Ceramic Dumpster and Workshop Fields from Phokaia: Frying Pan Form

Murat FIRAT¹

Öz

Tava formu, yayvan kaplardakine benzer bir tutamağa sahip olmayan, bununla birlikte çok işlevsel bir sapı olan, yayvan kaplara göre daha keskin ve dik gövdeli, tabanı düz, ama bazen merkeze doğru hafif yükseltilmiş yapılı, farklı mutfak işlerinde kullanılabilen fonksiyonel özelliklere sahip bir mutfak kabıdır. Phokaia antik kentinde son dönemde yürütülen kazı çalışmaları sırasında, Seramik Çöplüğü Alanı ve Atölye Alanı kazılarında toplam 3 ayrı tipte, 12 adet tava formu ve bir adet kulp parçası ile karşılaşılmıştır. Bu formlar üzerinde yapılan profil analizlerinde hepsinin genel görünümünün birbirine çok yakın olduğu, buna karşın detaylandırmalarda ya da işlevsel durumlarda farklı düzenlemelerin gerçekleştirildiği gözlenmiştir. Bu çalışmada ise irdelenen eserler, gerek kazı katman bulguları gerekse farklı antik kentlerden ele geçmiş olan benzer örneklerden hareketle, belli bir kronolojik dizin halinde tanıtılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Phokaia, Roma, Seramik, Tava

Abstract

Frying Pan, that does not have a smiler handle like shallow containers, however it has very functional handles, has sharper, steep-bodied and flatter base than the shallow containers. But sometimes its body structure is slightly elevated towards the center. It is also a kitchen container with functional features that can be used for different kitchen jobs. During the excavations carried out in recent years in Phokaia, from the Ceramic Dumpster and Warehouse areas, 12 pieces of frying pan of 3 different types and part of a handle were encountered. The overall apperance of these forms were very close to each other after a profile analysis, whereas the details or functional status proved to be of different arrangements. The excavation layers have yielded findings that are similar to or different from the examples of the ancient city movement. The examined artifacts in this study were introduced within a chronological index.

Keywords: Phokaia, Roman, Ceramic, Frying Pan

¹ Uzman Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, murat.frat@gmail.com

1.GİRİŞ

Phokaia (Harita 1), Herodotos'un da belirttiği üzere "mavi göklü Ionia'nın" (Herodotos: I - 142) kuzeyinde kurulmuş antik çağın en önemli kentlerinden birisidir. Felix Sartiaux tarafından 1912 yılında araştırılmaya başlanan kent, daha sonra Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal başkanlığında bir ekip tarafından çalışılmıştır (Özyiğit, 1991: 127). Son dönem kazıları ise Prof. Dr. Ömer Özyiğit yönetiminde 1989 yılından beri devam etmektedir (Özyiğit, 1991: 127). Başlangıcından günümüze kadar gerçekleştirilmiş olan bu farklı çalışmalarda, kentin Roma Dönemi'ne ait seramik üretimine ışık tutacak bazı veriler ortaya konmuştur. Kentin farklı bölgelerinde gerçekleştirilen kazı çalışmaları (Athena Tapınağı Kazıları, Tiyatro, III. Derece Arkeolojik Sit Sondajları vb.) Roma İmparatorluk Dönemi seramik üretiminin ulaştığı olağanüstü boyutu gösteren oldukça önemli bulgulara işaret etmiş; bu bilgiler zaman zaman yayımlanmış ve bilim dünyasına tanıtılmıştır (Özyiğit, 1991: 127 - 154; Özyiğit, 1992: 1 - 22; Özyiğit, 1998: 763 - 794; Resim 1 - 22; Özyiğit, 1999: 49 - 66; Özyiğit, 2001: 1 - 14; Özyiğit, 2006: 73 - 88, Özyiğit, 2007: 341 - 354; Özyiğit, 2008: 489 - 512). Bu çalışmada ise antik kentin son dönem kazı çalışmaları sonucunda ortaya çıkarılmış olan bir seramik atölyesi ve bir seramik çöplüğü alanlarında bulunan ilginç bir grup olan tava formu bulguları tanıtılacaktır². Phokaia kaba mutfak kaplarının önemli örneklerinden biri olan tavalar ile ilgili olarak günümüze kadar gerçekleştirilen çalışmalarda, genel özellikleri ortaya konmuş ve bazı tipolojik irdelemeler gerçekleştirilmiştir (Aydemir, 1995: 50 - 57; Özbütev, 1994: 36 - 37, Lev. 39 - 40; Özyiğit, 1991: 127 - 154; Özyiğit, 1999: 49 - 66; Özyiğit, 2001: 1 - 14; Hayes, 2009: 11, 13, Fig. 6, No. 17, 123). Bu çalışmada ise yeni bazı veriler ışığında, profil görünümünden hareketle, belli bir tipoloji oluşturulmaya çalışılacak ve kaplar kronolojik olarak aktarılacaktır.

Tava formu, yayvan kaplardakine benzer bir tutamağa sahip olmayan, bununla birlikte çok işlevsel bir sapı olan yayvan kaplara göre daha keskin ve dik gövdeli, tabanı düz, ama bazen merkeze doğru hafif yükseltilmiş yapılı, farklı mutfak işlerinde kullanılabilen fonksiyonel özelliklere sahip bir diğer mutfak kabı formudur. Bu kapların ağız çapları taban çaplarına oranla daha geniştir. Formun erken örneklerinin iç kısımda dışbükey gövde yapısına (Özyiğit, 1991: 138, 145, Çiz. 9), M.S. 3. yüzyıl örneklerinin ise kalın cidarlı olduğu, daha yuvarlatılmış bir dudak profiline ve dike yakın içbükey gövde görünüşüne sahip olduğu belirtilir (Özbütev, 1994: 28 - 30, Lev. 18 - 24, No. 70 - 109). Bu kapların dudakları bazen, içe doğru küçük bir eğime sahip ama merkezden dışarı doğru çekik biçimde yapılırlar. Böylece, kapların rahat bir şekilde oturması ve kaymaması sağlanır. Tavalar, dudak kısmının hemen dışına yerleştirilen ve bazen üzerinde ustanın parmak izlerinin de görülebileceği ince tutamaklara ve bu tutamakların tam karşısına gelecek biçimde yerleştirilen saplara sahiptirler. Bu saplar olasılıkla bir ahşap çubukla kaldırılabilir biçimde iç kısımlar oyuk olarak yapılır. Farklı süreçlerde sap yerine gövdenin iki yanına karşılıklı olarak yerleştirilen iki yatay kulpun kullanıldığı örneklerde bilinir (Jones, 1950: 275, No. 805; Hayes, 2000: 292, Fig. 18; Wintermeyer, 2004: 93 - 94, Abb. 703 - 711; Rotroff, 2006: 188 - 188, 191, Form 1, No. 679 - 683, Form 4, No. 690 - 692, Form 5, No. 693 - 698; Vokaer, 2010: 116, Fig. 3,

² Bu çalışmada değerlendirilecek eserler, tarafımdan hazırlanan "Phokaia Geç Roma Dönemi Mutfak Kapları" başlıklı doktora tez çalışmasında bir alt bölüm olarak irdelenmiştir. Bu makalede yer verilen tavalar ise bazı yeni bilgiler doğrultusunda tekrar ele alınarak irdelenmiştir.

No. 6). Tava sapları, genellikle, dudak ile birleştikleri yerden itibaren daralarak yukarı doğru yükselir ve ikili ya da üçlü spiraller ile detaylandırılırlar.

Bilinen anlamda tavalara benzer en erken örneklerden biri Atina Agorası'nda saptanır. M.Ö. 5. yüzyıla tarihlenen bu kabın antik dönem isminin *τάγηνον* (tagenon) olduğu ileri sürülür (Sparkes, 1962: 124). Bazı kaynaklara göre tava isminin Latince karşılığı ise *saratago*'dur (Apicius: 269 - 270; Aydemir, 1995: 50; Harcum, 1921: 44; Lüdorf, 2006: 41). Bununla birlikte, bu ismin daha çok yemek pişirme işine yarayan güveç benzeri kaplar için kullanıldığı düşünülür (Hilgers, 1969: 269; Korkut, 2007: 432) Erken Roma Dönemi ile birlikte *frixorium* ismi kullanılmaya başlar (Hilgers, 1969: 185, Nr. 166; Korkut, 2007: 432; Korkut - Ercan, 2008: 98). Filolojik verilerde bu formun işlevine sahip diğer bazı kaplar için *bridum* veya *patina* isimlerinin kullanıldığı ileri sürülür (Hilgers, 1969: 14; Korkut - Ercan, 2008: 98). Formun kavurma amaçlı kullanılan yayvan bir tabana sahip örneklerine ise *σεισων* ya da *φρύγερρον* adı verilir (Rotroff, 2006: 186). Antik dönemde aynı isimle anılmaya devam eden tavaların Hellenistik Dönem örnekleri ise profil açısından çok büyük değişiklik göstermezler. Bu süreçte yayvan dipli örneklerin yanı sıra, düz dipli ve hafif yuvarlatılmış dudak profilli tavalalar kullanılır. (Örnekler için bkz., Jones, 1950: 275, No. 805; Lapp, 1961: 139, 191, Type 78; Edwards, 1975: 131 - 132, No. 700, Pl. 32, 62; Hayes, 2000: 292, Fig. 18; Olcese vd., 2003: 85 - 86, Tav. XIV - XV; Rotroff, 2006: 188 - 188, 191, Form 1, No. 679 - 683, Form 4, No. 690 - 692, Form 5, No. 693 - 698; Hudson, 2010: 2, 13, Fig. 7, No. 57; Novák - Kozal, 2010: 481, 489, Res. 12. Aynı sürece ait benzer form özelliklerine sahip, bununla birlikte kırmızı astar kaplı örneklerde tespit edilir (Theodora Peña, 1990: 660, Fig. 6, No. 3 - 6). Roma ve Bizans sürecinde de tava formu örneklerinde çok büyük farklılıklar gözlenmez; sadece kulp ya da tutamakta ve ağız profilinde küçük değişiklikler yapılır³ (Farklı kentlerden örnekler için bkz., Riley, 1975: 48 - 59, No. 119; Hayes, 1983: 126 - 127, 139, No. 102; Tuchelt, 1984: 258, Lev. 19, No. 7; Williams, 1989: 71, No. 416, Lev. 9; Hayes, 1991: 201 - 206, Fig. XXVIII, No. 1; Anderson Stojanović, 1992: 133, Form 1, No. 1132 - 1133, Form 2, No. 1134 - 1135; Form 3, No. 1136; Fırat, 1999: 73, 74, No. 698 - 708; Istenič - Schneider, 2000: 341 - 343, Fig. 5, No. 4; Meriç 2002: 105 - 106, No. K 654 - 667, Taf. 55 - 57; Malamidou, 2005: 64 - 65, Type 1 - 2, No. Fig. 93 - 94; Tekocak, 2006: 50 - 52, No. 170 - 174; Pellegrino, 2007: 157 - 158, Fig. 15, No. 1 - 5; Di Giovanni, 2007: 155 - 156, Tav. VI, No. 31 - 32; Hudson, 2008: 341 - 342, Fig. 21, No. 4.17).

Tavalalar, profil özelliklerinden dolayı (geniş ağız çaplı, yayvan ve fazla derin olmayan gövde yapısı, gövdeye oranla daha ince cidarlı dip vb.) genellikle et - balık kızartmaları kızartma (Fırat, 1999: 73; Tekocak, 2006: 50) ya da yağ kızdırmak için (Harcum, 1921: 44) ve bazen de ilkinde oranla daha derin gövde yapısı nedeniyle sos işlemlerinde (Tekocak, 2006: 50) kullanıldıkları bilinir. Bu yemeklerin hazırlanabilmesi içinde bazen direkt olarak ateş üzerine konulmuşlar; bazen de bir fırına

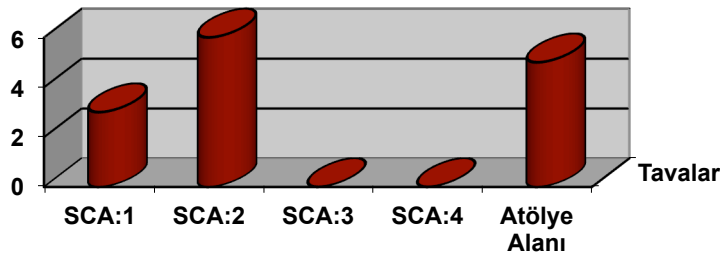
³ Bununla birlikte, sos yapmak ya da yağ kızdırmak amacıyla üretilen bazı Bizans Dönemi örneklerinin daha derin ve yivli örnekleri bilinmektedir. Uyun Musa bulguları için bkz., Alliata, 1990: 249 - 250, 253 - 255, Fig. 2, No. 17 - 19, Fig. 5, No. 60 - 65.

yerleştirilmişlerdir (Rotroff, 2006: 186)⁴. Bu formlar ocaktan masaya taşınırken de günümüzde olduğu üzere, bir altlık veya ayağın üstüne bırakıldılar (Fırat, 2011: 96 - 98, 114 - 117).

2.BULGULAR

Phokaia'da yürütülen iki farklı sektör kazıları sırasında ele geçen tava formları da, yukarıda değinilen genel özelliklere sahiptir (Fırat, 2011: Bölüm III.1. Güveçler, III.2. Çömlekler ve III.3. Maşrapalar; Fırat, 2012: 153 - 155.). Bu kaplar da diğer mutfak kabı formları gibi kaba hamurdan üretilirler. Bu formların hamuru genellikle mika, şamot, kalsit ve silis katkıdır. Çömleklerde de olduğu üzere, bazı örneklerde tuf ve kum tanecikleri gözlenir. Bu şekilde bol katkı maddesine sahip olmaları ve yoğun biçimde ısıya maruz kalmalarından dolayı hemen hepsinde çok sert ve gözenekli bir gövde yapısı oluşur. Phokaia tavalarının kil renkleri de diğer form gruplarıyla uyumludur. Kil rengi olarak pembe ve kırmızının tonları (sarımsı kırmızı veya kırmızimsı kahverengi gibi) değişen bir renk çeşitliliği gözlenir. Bu formlarda da, diğer kaba seramik örneklerin olduğu üzere, boya kullanılmaz; ancak yayvan kapların dış yüzleri, bazen fırınlanmanın şiddetine göre gri veya koyu gri bir renge ya da killerin bir iki ton koyusuna dönüşür. Bu formların iç yüzleri ise genellikle kiliyle aynı renkte kalır ya da kızartma işlemlerinde kullanıldıkları için yanık izleri görülebilir.

Phokaia antik kentinde günümüze kadar gerçekleştirilen kazı çalışmalarında, çeşitli sektörlerde tava formu ile karşılaşmış ve bu konuyu da içeren bazı araştırmalar gerçekleştirilmiştir (Aydemir, 1995: 50 - 58, Lev. I - XXIX, No. T1 - 201; Özbütev, 1994: 28 - 30, Lev. 18 - 24, No. 70 - 109; Özyiğit, 1991: 138, 145, Çiz. 9). Bu çalışmada ise Seramik Çöplüğü ve Atölye Alanları kazıları sonucunda ele geçen toplam 12 adet profil veren parça ve bir adet kulp parçası (A1 - 6, B1 - 2 ve C1 - 2) irdelenmiştir. Kazılar sırasında saptanan ve tüm özellikleri ile Foça malı olduğu anlaşılan bu formlar, profil yapılarının yanı sıra kapak oturma düzlemleri de dikkate alınarak 3 alt tipe (Tip A, B ve C) ayrılmış, formların buluntu alanlarına göre dağılımları ise şu şekilde gerçekleştirilmiştir:

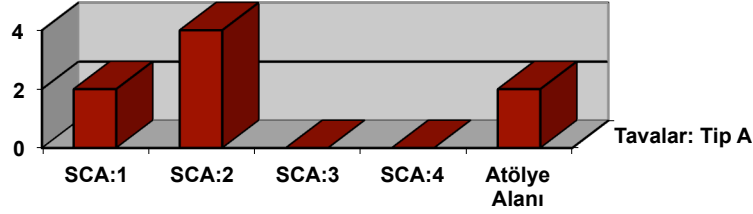

Grafik 1. Tavaların Buluntu Alanlarına Göre Dağılımı

⁴ Bu konu Bats ve diğer bazı bilim insanları tarafından da tartışılmış, bir başka kullanım alanı olarak da yumurta pişirilmesinde tercih edildiklerini ileri sürülmüştür. Bkz., Bats, 1988: 50 - 51; Berlin - Slane, 1997: 104.

2.1. Foça Tip A Grubu Buluntuları

Çalışmalarımız sonucunda hamur, pişirme, boyama vb. türden yapısal özellikleri ile diğer gruplarla benzeşen, bununla birlikte düz kısa bir hatta sahip kapak oturma düzlemi ile ayrılan Tip A grubu tavalardan 8 örnek belirlenmiştir (A1 - 6). Bunlardan, Seramik Çöplüğü Alanı 1 numaralı açmada 2 adet, 2 numaralı açmada 4 adet ve Atölye Alanı'nda 2 adet saptanmıştır. 3 ve 4 numaralı seramik çöplüğü alanı açmalarından herhangi bir yayvan kap parçası ele geçmemiştir.

Grafik 2. Foça Tip A'nın Buluntu Alanlarına Göre Dağılımı

2.1.1. Seramik Çöplüğü Alanı Tip A Bulguları

1 numaralı açmada ele geçen ve kapak oturma düzlemi geniş - düz bırakılan bu kaplardan ilk örneğimiz A1 numaralı tavadır (Levha 1). Hafif oval biçimde dışa çekik dudak profili ve yaklaşık 45°lik bir ivme ile tavana doğru daralan yivli gövde yapısı ile tanımlanabilen bu eser, diğerlerine oranla, daha kalın cidarlıdır. A2 genel görünümü ve kalın cidarı ile bir önceki örnekle uyumludur (Levha 1). Bununla birlikte yivlendirme daha az belirgindir.

Açma 2'de belirlenen ilk örnekler, A5 ve A7 (Levha 1) temel özellikleri ile A1 numaralı tavadan ayrılmazlar; ancak dudak profilleri daha oval ve aşağı doğru sarkık bir yapıdadır. Gövde içindeki yivlendirme de daha belirgindir. Sarkık dudak görünümü açısından A2'ye benzer bir örnek A4 numaralı tavadır (Levha 1); bununla birlikte daha ince olan cidar yapısıyla A2'den ayrılır. A8 (Levha 1), A4 ve A2 gibi sarkık dudak profiline sahiptir. Form, gövde profili açısından A4'le daha uyumlu bir görünüm sunar.

2.1.2. Atölye Alanı Tip A Bulguları

Atölye Alanı çalışmaları sonucunda ele geçen ilk örnek A3 numaralı tava formudur (Levha 1). Tüm profil özellikleri açısından A2'ye benzeyen bu formun cidarı daha incedir. Seramik çöplüğü alanında saptanan A4 numaralı tavanın benzeri olan bir diğer form A6 numaralı kaptır (Levha 1). İki form arasındaki tek fark A6 numaralı tavada yer alan, ağızdan gövdeye geçişi belirten ince yivdir.

2.2. Foça Tip B Grubu Buluntuları

Çalışmamıza konu olan sektörlerden sadece Atölye Alanı'nda, 2 adet Tip B grubuna ait tava formu ile karşılaşıldı. B1 ve B2 katalog numaralı bu kaplar, kapak oturma düzleminin daha kısa tutulması ve içe doğru çok kısa bir eğimle verilmesi ile diğer tiplerden ayrılırlar. Bu özellik kapağın kaymasını da engeller. Bu kaplardan B2 diğerine göre daha yuvarlatılmış olan dudak profili ile A5'e benzer (Levha 2).

Ayrıca B1'e oranla gövde yivleri daha sık ve belirgindir. **B1** ise yukarı doğru çekik ve oval dudak yapısı ile ayrılır (Levha 2).

2.3. Foça Tip C Grubu Buluntuları

Seramik Çöplüğü Alanı çalışmalarında iki örneği ele geçen C grubu tavaları, ilk iki tipten ayıran en önemli özellik, bu tavaların kapak oturma düzlemine sahip olmamalarıdır. Kabın ağız-dudak oturma düzlemi keskin bir şekilde sonlanır. Bu nedenle de Tip C grubu formların kapaksız olduğu düşünülür. **C1**, bu gruba ait ilk örnektir (Levha 3). Keramik Çöplüğü Alanı Açma 1'de saptanan bu form kalın cidar yapısı, büyük boyutu ve A5'e benzeyen dudak görünümü ile C2'den ayrılır. **C2** ise dışa çekik ve aşağı sarkık dudak profili ile B2'ye benzer (Levha 3).

3.SONUÇ

Seramik Çöplüğü ve Atölye Alanı kazıları sonucunda saptanan, ağız çapları 24.4 - 38.4 cm. arasında değişkenlik gösteren, 12 adet tava parçası ve bir adet tava sapı örneği (Levha 4) bu çalışmada irdelenmiştir. Bu örneklerin yanı sıra, tabanında iç içe iki bazen üç adet kabartı halkaya sahip, atölye damgasını ifade eden graffitolara (λ..) işli olduğu örnekler de ele geçmiştir (Resim 1). Bu formların yapım teknikleri ve kil yapıları itibari ile diğer Phokaia üretimi mutfak kaplarından ayrılmadıkları gözlenmiştir (Fırat, 2011: IV.1. Güveçler, IV.2. Çömlekler).

Akdeniz Havzası'nda bulunan antik kentlerde gerçekleştirilen çeşitli kazılar sonucunda (Phokaia, Kyme, Pergamon, Troia, Ephesos, Magnesia, Didyma, Miletos, Patara, Tarsus, Korinth, Atina Agorası, Argos, Knossos, Isthmia, Cosa, Campania, Castelporziano, Nea Paphos, Caesarea, Sutri⁵, Apamea ve hatta bazı batıklarda) form yapısı itibariyle öncüllerinin M.Ö. 3. yüzyıla kadar uzandığı belirtilen (Pelagatti, 1970: 490, No. 79, Fig. 73g, Fig. 76d; Rotroff, 2006: 190, Form 2 - 3), Phokaia üretimi bu tavaların, M.S. 1. yüzyıldan itibaren çok sık rastlanılan bir tip olduğu ve farklı sürümlerinin M.S. 5. yüzyıla kadar devam ettiğini gösteren çalışmalar yapılmıştır (M.S. 1. - 3. yüzyıl arasına verilen Foça bulguları için bkz., Aydemir, 1995: 50 - 58, Lev. I - XXIX, No. T1 - 201; Özbütev, 1994: 28 - 30, Lev. 18 - 24, No. 70 - 109; Özyiğit, 1991: 138, 145, Çiz. 9; M.S. 1. yüzyıla tarihlenen Ephesos örnekleri için bkz., Ladstätter, 2010: 244, A-K 534 - 545, Taf. 93; Troia buluntusu M.S. 1. - 2 yüzyıl örnekleri için bkz., Tekkök Bıçken, 1996: 124, F43 - 44, Fig. 90; M.S. 1. yüzyıla tarihlendirilen Korinth bulguları için bkz., Warner Slane, 1986: 291 - 292, Fig. 15, No. 91; Hayes, 2005: 16, Fig. 6a - d; Atina Agorası benzerleri 1. yüzyıla tarihlenir, Robinson, 1959: 33, Pl. 7, G114; 1. yüzyıla verilen Argos buluntusu için bkz., Abadie Reynal, 2005: 47 - 48, Fig. 24; Cosa 1. yüzyıl örnekleri için bkz., Dyson, 1976: 122, Cl. 19, Fig. 56, No. 43 - 45; 1. yüzyıla ait Isthmia örneği için bkz., Gebhard, 1998: 446 - 447, Fig. 14, No. 4; Caesarea, M.S.1. - 2. yüzyıl bulgusu için bkz., Riley, 1975: 48 - 49, No. 119; M.S.1. - 3. yüzyıl aralığına

⁵ Sutri'de bulunan, M.S 1. yüzyıla tarihlenen ve tamamen Phokaia üretimi tavalara benzer biçimde, kapak oturma düzlemi kısa ve içe dönük örneklerle uyumlu olan bir kap yanlışlıkla tabak olarak değerlendirilmiştir. Bkz., Duncan, 1964: 38, 42, 68, Fig. 16, No. 196.

tarihlenen Nea Paphos örnekleri için bkz., Gennaro Pennisi, 2013: 295 - 302; Castelporziano, M.S. 1. - 2. yüzyıl buluntuları için bkz., Hayes, 2009: 11, 13, 30, Fig. 6, No. 17, 123, Fig. 22. No. 180 - 181; Pergamon örnekleri için bkz., Noclen - Radt, 1978: 45, Taf. 18, K186 - 187; M.S. 1. - 3. yüzyıl aralığına tarihlenen Patara örnekleri için bkz., Korkut, 2007: 433 - 440, Res. 1; Campania M.S. 2. yüzyıl örneği için bkz., Di Giovanni, 1996: 72 - 73, Fig. 7; 2. yüzyıl civarına tarihlenen Tarsus verileri için bkz., Jones, 1950: Pl. 163a, No. 803, 805; Miletos M.S. 2. - 3. yüzyıl bulguları için bkz., Müller Wiener, 1988: 38 - 39, Abb. 19, Nr. 58 - 60; Pülz, 1985: 91, Fig. 15: 70 - 72; Kyme M.S. 2. - 3. yüzyıl örnekleri için bkz., Di Giovanni, 2007: 155 - 156, Tav. VI. No. 31 - 32; M.S. 2. - 3. yüzyıla verilen Didyma verileri için bkz., Tuchelt, 1971: 79, Taf. 15: 227; M.S. 2. yüzyıl sonu - 3. yüzyıla ait Knossos buluntuları için bkz., Forster vd., 2001: 155, 157, Fig. 4.10d-e; Hayes, 1983: 126 - 127, Fig. 9, Tip 1; Pergamon için bkz., De Luca, 1984: Taf. 15, Taf. 26, Nr. 307; M.S. 2. - 3. yüzyıla verilen Adriyatik yakınlarından bir batık örneği için bkz., Istenič - Schneider, 2000: 341, 343, Fig. 5, No. 4; M.S. 2. - 4. yüzyıla verilen iki Magnesia örneği için bkz., Vapur, 2001: Çiz. 32, No. 151 - 152; Vapur, 2011: 165 - 166, Çiz. 8, No. 71 - 72; aynı sürece tarihlenen Ephesos bulguları için bkz., Gassner, 1997: 179 - 180, Taf. 59: 750; M.S. 5. yüzyıla tarihlenen Apamea bulgusu için bkz., Vokaer, 2010: 116, 126, Fig. 3, No. 6; Beyrut verileri için bkz. Pellegrino, 2007: 157 - 158, Fig. 15, No. 1 - 5). Bu çalışmada ise gerek buluntu alanları -seramik çöplüğü ve atölye alanı- gerek kil yapıları ve gerekse atölye damgalı örnekleri ile tamamen Phokaia ürünü olduğu anlaşılan tavalar A, B ve C olmak üzere 3 alt tipte ortaya konmuştur⁶. Bu grupta form yapılarının yanı sıra, farklı bir bakış açısıyla, kapak oturma düzlemleri de temel alınmıştır. Buna göre, Phokaia ürünü olan bu tavalarda, genellikle, 45°lik bir açıyla tabandan ağza doğru yükselen, sıg bir profil görülür. Formlar, bazen basit yivlendirme bazen ise dudağın hafif aşağı yönlü sarkıtılması ile çeşitlendirilir. Bununla birlikte kapak oturma düzlemi Tip A'da geniş ve oldukça düz iken, Tip B'de kısa ve içe doğru hafif ovaldir. Tip C örneği ise kapak kullanımına uygun olmayacak biçimde keskin bitimlidir.

Çalışmamızın bir diğer amacı, tavaların dağılım alanı ve olası kullanım süreçlerini belirlemektir. Yukarıda aktarılan kent buluntuları bu bağlamda dikkate alındığında, kil yapıları ve form özellikleri ile Phokaia üretimi olduğu anlaşılan bu kapların, ilginç bir biçimde Troia, Bergama, Kyme, Smyrna, Ephesos vb. tüm Batı Ege kentlerine, adalara, Kıta Yunanistan'a ve hatta batıklardan tespit edildiği üzere, Adriyatik ve Kıbrıs bölgelerine kadar yayıldığı belirlenmiştir. Phokaia tava formlarının tarihlendirilmesinde ise tabaka incelemelerinin yanı sıra benzer formların tespit edilmesi yöntemi izlenmiştir ve böylece kronolojik dizin elde edilmeye çalışılmıştır. Buna göre, Phokaia Tava Formu tipleri erken dönemlerde hafif bir dışbükey kavisle işlenir. Bu kaplar özellikle M.S. 2. yüzyılın sonu - 3. yüzyıldan itibaren ise çok hafif bir içbükey gövde profiline sahip olur. Buna karşın, dudak - ağız profillerinde zamana göre çok büyük bir değişim gerçekleşmez. M.S. 3. - 4. yüzyılla birlikte, bu kapların daha geniş bir kapak oturma düzlemi ve daha dik bir gövde yapısına sahip olduğu (Magnesia'da saptanan

⁶ Aslında bu formlar genellikle kullanım biçimlerine göre -sos, kızartma vb. mutfak faaliyetleri- sınıflandırılmıştır. Bu form açısından tek bir tip bulunduğu kapaklı - kapaksız olmaları bir başka tasnif alanı olarak değerlendirilmiştir. Farklı tasnif örnekleri için bkz. Rotroff, 2006: 186 - 195; Korkut, 2007: 433 - 440; Korkut - Ercan, 2008: 98 - 100, Fig. 5, dip not. 17.

iki örnek için bkz., Vapur, 2001: Çiz. 32, No. 151 - 152; Ephesos bulguları için bkz., Gassner, 1997: 179 - 180, Taf. 59: 750) farklı kent buluntuları sonucunda belirlenmiştir⁷.

Phokaia üretimi olduğu kesinlik kazanan irdelediğimiz tava formlarının benzerlerinin, yukarıda değinilen yayınlardan hareketle, özellikle M. Ö. 2. yüzyıldan itibaren yoğun bir biçimde üretildiklerinin belirlenmiş olmasına karşın, çalışmamızda yer verdiğimiz örneklerin ise konu edindiğimiz iki önemli buluntu alanında tespit edilen, M.S. 2. - 3. yüzyıla tarihlenen kırmızı astarlı kaplar ve aynı tarihlere ait oldukları tarafımızdan belirlenen güveç kaplarla -özellikle Tip A - C örnekleri- (Fırat, 2012: 156 - 159) aynı tabakalardan ele geçmiş olmaları nedeniyle, aynı yüzyıllara tarihlendirilmişlerdir. Bununla birlikte, Phokaia tava formunun, M.S. 4. - 5. yüzyıla kadar üretimlerinin devam ettiği de yine yukarıda bahsedilen yayınlardan anlaşılmaktadır. Kentte gerçekleştirilecek yeni kazı çalışmaları ile değerlendirmeye aldığımız örneklerin öncül ve ardılları hakkında daha net bir görüş ortaya konabilecektir.

KATALOG

TİP A: 1 - 8

Kat. No. A1

Ölçüleri: h: 5 cm. r: 19.2 cm.

Hamur Yapısı: Kalsit, mika, taşçık ve silis katkılı sert hamur.

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (Kırmızımsı Sarı) **Yüzey Rengi:** 5YR 6/6 (Kırmızımsı Sarı)

Buluntu Yeri: İzmir İli, Foça İlçesi, Atatürk Mahallesi, Akkaya Mevkii, 8 Pafta, 13 Ada 106. Parsel

Kat. No. A2

Ölçüleri: h: 4.7 cm. r: 16.3 cm.

Hamur Yapısı: Yoğun miktarda mika, silis ve kalsit, katkılı gözenekli sert hamur.

Hamur Rengi: 2.5YR 5/4 (Kırmızımsı Kahverengi) **Yüzey Rengi:** 2.5YR 5/4 (Kırmızımsı Kahverengi)

Buluntu Yeri: İzmir İli, Foça İlçesi, Atatürk Mahallesi, Akkaya Mevkii, 8 Pafta, 13 Ada 106. Parsel

Kat. No. A3

Formu: Tava

Ölçüleri: h: 5.1 cm. r: 16.6 cm.

Hamur Yapısı: Yoğun miktarda kireç, mika, silis ve taşçık içeren, az gözenekli sert hamur.

⁷ Tavaların kronolojiye bağlı olarak değişen tipolojik gelişimi ile ilgili bilgiler, genel olarak doğru gözükse de değişik araştırmalardan elde edilen bazı veriler, bizim de katıldığımız üzere, bu hususun henüz çok stabil olmadığını, kronolojik-tipolojik gelişimin ortaya konulabilmesi için yeni kazı ve depozit bulgularına ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Bazı değerlendirmeler için bkz., Özyiğit, 1991: 138; Aydemir, 1995: 50 - 58, Lev. I - XXIX, No. T1 - 201; Vapur, 2011: 165 - 166, dip not 195 -196.

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (Kırmızı) **Yüzey Rengi:** 10R 5/6 (Kırmızı)

Buluntu Yeri: İzmir İli, Foça İlçesi, Atatürk Mahallesi 11. sokak ile 3 numaralı bloğun kesişimi.

Kat. No. A4

Ölçüleri: h: 5.8 cm. r: 12.9 cm.

Hamur Yapısı: Taşçık, kalsit, kum ve mika katkılı sert hamur.

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 (Kırmızı) **Yüzey Rengi:** Gley2 7/10G (Açık Yeşilimsi Gri)

Buluntu Yeri: İzmir İli, Foça İlçesi, Atatürk Mahallesi, Akkaya Mevkii, 8 Pafta, 13 Ada 106. Parsel

Kat. No. A5

Ölçüleri: h: 4.6 cm. r: 15.6 cm.

Hamur Yapısı: Yoğun miktarda kireç, kum tanecikleri, kalsit, mika ve silis içeren gözenekli sert hamur.

Hamur Rengi: 5YR 7/2 (Pembemsi Gri) **Yüzey Rengi:** 5YR 7/2 (Pembemsi Gri)

Buluntu Yeri: İzmir İli, Foça İlçesi, Atatürk Mahallesi, Akkaya Mevkii, 8 Pafta, 13 Ada 106. Parsel

Kat. No. A6

Ölçüleri: h: 4.3 cm. r: 13.3 cm.

Hamur Yapısı: Yoğun miktarda kireç, mika, silis ve taşçık içeren, az gözenekli sert hamur.

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (Kırmızı) **Yüzey Rengi:** 10R 5/6 (Kırmızı)

Buluntu Yeri: İzmir İli, Foça İlçesi, Atatürk Mahallesi 11. sokak ile 3 numaralı bloğun kesişimi.

Kat. No. A7

Ölçüleri: h: 4.7 cm. r: 15.4 cm.

Hamur Yapısı: Yoğun miktarda silis, mika ve kalsit katkılı, gözenekli sert hamur.

Hamur Rengi: 5YR 7/6 (Kırmızımsı Sarı) **Yüzey Rengi:** 5 YR 6/8 (Kırmızımsı Sarı)

Buluntu Yeri: İzmir İli, Foça İlçesi, Atatürk Mahallesi, Akkaya Mevkii, 8 Pafta, 13 Ada 106. Parsel

Kat. No. A8

Ölçüleri: h: 5.3 cm. r: 12.2 cm.

Hamur Yapısı: Yoğun miktarda kalsit, silis ve mika katkılı hamur.

Hamur Rengi: 2.5YR 8/3 (Pembe) **Yüzey Rengi:** 5YR 5/1 (Gri) (Aşırı pişmeden dolayı)

Buluntu Yeri: İzmir İli, Foça İlçesi, Atatürk Mahallesi, Akkaya Mevkii, 8 Pafta, 13 Ada 106. Parsel

Tip B: 1 - 2

Kat. No. B1

Ölçüleri: h: 2.8 cm. r: 15.5 cm.

Hamur Yapısı: Yoğun miktarda kireç, mika, silis ve taşçık içeren, az gözenekli sert hamur.

Hamur Rengi: 10R 5/6 (Kırmızı) **Yüzey Rengi:** 10R 5/6 (Kırmızı)

Buluntu Yeri: İzmir İli, Foça İlçesi, Atatürk Mahallesi 11. sokak ile 3 numaralı bloğun kesişimi.

Kat. No. B2

Ölçüleri: h: 4.8 cm. r: 15.2 cm.

Hamur Yapısı: Yoğun miktarda kireç, mika, silis ve taşçık içeren, az gözenekli sert hamur.

Hamur Rengi: 10R 5/6 (Kırmızı) **Yüzey Rengi:** 10R 5/6 (Kırmızı)

Buluntu Yeri: İzmir İli, Foça İlçesi, Atatürk Mahallesi 11. sokak ile 3 numaralı bloğun kesişimi.

Tip C: 1 - 2

Kat. No. C1

Ölçüleri: h:3.4 cm. r: 14.6 cm.

Hamur Yapısı: Mika, silis ve kalsit karışımı, iri gözenekli sert hamur.

Hamur Rengi: 5YR 4/6 (Sarımsı Kırmızı) **Yüzey Rengi:** 2.5YR 5/6 (Kırmızı)

Buluntu Yeri: İzmir İli, Foça İlçesi, Atatürk Mahallesi, Akkaya Mevkii, 8 Pafta, 13 Ada 106. Parsel

Kat. No. C2

Ölçüleri: h: 4.3 cm. r: 16.3 cm.

Hamur Yapısı: Yoğun miktarda kireç, kum tanecikleri, kalsit, mika ve silis içeren gözenekli sert hamur.

Hamur Rengi: 5YR 7/2 (Pembemsi Gri) **Yüzey Rengi:** 5YR 7/2 (Pembemsi Gri)

Buluntu Yeri: İzmir İli, Foça İlçesi, Atatürk Mahallesi, Akkaya Mevkii, 8 Pafta, 13 Ada 106. Parsel

4.KAYNAKÇA

Abadie Reynal, C. (2005), "Trade Relations in the Aegean Sea: the ceramic evidence from Argos between the 1st century BC. and the 2nd century AD", (Ed.) Berg Briese, M. - Vaag, L. E., *Trade Relations in the Eastern Mediterranean from the Late Hellenistic Period to Late Antiquity: The Ceramic Evidence, Halicarnassian Studies III*, Odense, (37 - 49).

Alliata, Eugenio (1990), "Ceramica bizantina e omayyade di 'Uyun Musa", *LA*, 42, (247 - 261, Tav. 24).

Anderson Stojanović, Virginia R. (1992), *Stobi, Results of the Joint American - Yugoslav Archaeological Investigations, 1971 - 1981*, New Jersey.

Apicius, *op. cit.* VII.

Aydemir, Ahmet (1995), *Phokaia Erken Roma Dönemi Pişirme Kapları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Bats, Michel (1988), *Vaisselle et alimentation à Olbia de Provence (350 - v. 50 av. J.-C.): Modèles cultures et catégories céramiques*, (RANarb Suppl. 18), Paris.
- Berlin, Andrea M. - Slane Warner, Kathleen (1997), *The Hellenistic and Roman Pottery (JRA Suppl. 10)*, Ann Arbor.
- De Luca, Goioia (1984), *Das Asklepon: Via Tecta und Hellenstrasse: Die Funde, Band XI: 4*, Berlin.
- Di Giovanni, Vincenzo (1996), "Produzione e consumo di ceramica da cucina nella Campania Romana (II a.C - II d. C)", (Ed.) Bats, Michel, *Les céramiques communes de Campanie et de Narbonnaise (Ier s. av. J.-C.-IIe s. ap. J.-C.): la vaisselle de cuisine et de table : actes des journées d'étude organisées par le Centre Jean Bérard et la Soprintendenza Archeologica per le Province di Napoli e Caserta, Naples, 27-28 mai 1994*, Naples, (65 - 103).
- Di Giovanni, Vincenzo (2007), "Ceramica romana e tardo antica di Kyme. Osservazioni preliminari sui materiali dagli scavi dell'Università di Napoli "Federico II", (Ed.) Scatozza Hörich, L. A., *Kymee l'Eolide da Augusto a Costantino*, "Atti dell'Incontro Internazionale di studio. Missione archeologica italiana" (Napoli, 12-13 dicembre 2005), Napoli, (141 - 173).
- Duncan, G. C. (1964), "A Roman Pottery near Sutri", *BSR*, 32, (38 - 88).
- Dyson, Stephen L. (1976), *Cosa: The Utilitarian Pottery*, Michigan.
- Gebhard, Elizabeth R. - Hemans, Frederick P. - Hayes, John W. (1998), "University of Chicago Excavations at Isthmia, 1989: III", *Hesperia*, 67, (405 - 456).
- Firat, Nalan (1999), *Perge Konut Alanı Keramiği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Firat, Murat (2011), *Phokaia Geç Roma Dönemi Mutfak Kapları*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Firat, Murat (2012), "Phokaia Roma Dönemi Mutfak Kapları: Güveç Formu", *SDÜ FEF Sosyal Bilimler Dergisi*, 27, (153 - 166).
- Forster, G., Coldstream, J. N., Eiring, L. J. (2001), *Knossos Pottery Handbook: Greek and Roman*, *BSA Studies* 7, London.
- Forster, Gary (2009), *Roman Knossos: The Pottery in Context. A presentation of ceramic evidence provided by the Knossos 2000 Project (1993-95)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, The University of Birmingham, Institute of Archaeology and Antiquity School of Historical Studies, Birmingham.
- Gassner, Verena (1997), *Das Südost der Tetragonos - Agora: Keramik und Kleinfunde*, Wien.
- Gennaro, Andrea - Pennisi di Santa Margherita, Ghiselda (2013), "Epi ton teiganon: Frying Pans from Garrison's Camp", (Ed.) Bombardieri, Luca vd., *SOMA 2012: Identity and Connectivity Proceedings of the 16th Symposium on Mediterranean Archaeology, Florence, Italy, 1-3 March 2012*, *BAR S2581 (I)*, Oxford, (295 - 302).
- Jones, Frances Follin (1950), "The Pottery", *Excavations at Gözlü Kule, Tarsus I, The Hellenistic and Roman Periods*, (Ed.) Goldman Hetty, Princeton.

- Harcum, Cornelia G. (1921), "Roman Cooking Utensils in Royal Ontario Museum of Archaeology", *AJA*, 25, (37 - 54).
- Hayes, John W. (1983), "The Villa Dionysos Excavations, Knossos", *BSA*, 78, (97 - 169).
- Hayes, John W. (2000), "From Rome to Beirut and Beyond: Asia Minor and Eastern Mediterranean Trade Connections", *RCRActa*, 36, (285 - 297).
- Hayes, John W. (2005), "Late Hellenistic and Roman Pottery in the eastern Mediterranean - an overview of recent developments", (Ed.) Berg Briesse, Maria - Vaag, Leif E., *Trade Relations in the Eastern Mediterranean from the Late Hellenistic Period to Late Antiquity: The Ceramic Evidence, Halicarnassian Studies III*, Odense, (11 - 26).
- Hayes, John W. (2009), "Castelporziano Excavations at the Imperial Vicus 1985-7 and 1996-8 Trenches S and SA: pottery finds and lamps", *Pottery Reports for website 2009*, Oxford, (1 - 35).
- Hilgers, W. (1969), *Lateinische Gefäßnamen. Bezeichnungen, Funktion und Form römischer Gefäße nach den antiken Schriftquellen*, Düsseldorf.
- Hudson, Nicholas (2008), "Three centuries of Late Roman pottery", (Ed.) Ratte, Christopher - Smith, R. R., *JRA Supplementary Series*, 70, Portsmouth, (319 - 345).
- Hudson, Nicholas (2010), "Ceramics report, Tell Timai 2010", <http://manoa.hawaii.edu/ilea/studyabroad/telltimai/Reports/ReportDocuments/CeramicsSCAreport2010-1.pdf>, (23.10.2010).
- Istenič, Janka - Schneider, Gerwulf (2000), "Aegean Cooking Ware in Eastern Adriatic" *REI CRETARI/E ROMAN/E FAVTORVM ACTA*, 36, (341 - 348).
- Korkut, Taner (2007), "Roma Dönemi Patarası Yemek Pişirme Kapları: Tavalar", (Ed.) Karasu, Bekir - Ay, Nuran - Çobanlı, Zehra - Alanyalı, Feriştah S. ve Yamaçlı, Ruşen, *SERES '07* (26-28 Kasım 2007), (432 - 449).
- Korkut, Taner - Ercan, Bilsen (2008), "Roman Meals and Cooking Ware in Lycia: An Experimental Practice in Archeology", *Akdeniz - Sanat Dergisi*, 2008/1, (95 - 106).
- Ladstätter, Sabine (2010), "Keramik", (Ed.) Krinzing, Friedrich, *Hanghaus 2 in Ephesus, Die Wohneinheiten 1 und 2, Forschungen in Ephesos VIII/8*, Wien, (172 - 279).
- Lapp, Paul W. (1961), *Palestinian Ceramic Chronology 200 B. C. - A. D. 70*, New Haven.
- Malamidou, Vaitsa (2005), *Roman Pottery in Context: Fine and Coarse wares in five sites north-eastern Greece*, Oxford.
- Meriç, Recep (2002), *Späthellenistisch-römische Keramik und Klienfunde aus einem Schachtbrunnen am Staastmarkt in Ephesus*, Wien.
- Mlynarczyk, Jolanta (2004), "Between Phoenicia and Galilee: Kitchen Pottery from Hellenistic Deposits at Sha'ar ha-Amakim", *ΣΤ' Συνάντηση*, Atina, (631 - 640).
- Müller Wiener, Wolfgang - Von Graeve, Volkmar - Pfrommer, Michael - Pülz, Sefant. (1987), "Vorbericht über die Arbeiten des Jahres 1986 mit Beiträgen", *Ist.Mitt.* 37, (5 - 79).

- Noclen, Klaus - Radt, Wolfgang (1978), *Altertümer von Pergamon XII, Kapıkaya: Ein Felsheiligtum bei Pergamon*, Berlin.
- Novák, Mirko - Kozal, Ekin (2010), "Sirkeli Höyük'te 2008 Yılı Çalışmaları", *KST* 31, (477 - 490).
- Olcese, Gloria vd., (2003), *Ceramiche comuni a Roma e in area romana: Produzione, circolazione e tecnologia (tarda età repubblicana - prima età imperiale)*, Mantova.
- Özbütev, Gamze (1994), *M. S. 3. Yüzyıl Phokaia Kaba Mutfak Kabı Keramiği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Özyiğit, Ömer (1991), "1989 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları", *KST XII*, Cilt I, (127 - 154).
- Özyiğit, Ömer (1992), "1991 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları", *KST XIV*, Cilt II, (1 - 22).
- Özyiğit, Ömer (1998), "1996 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları", *KST XIX*, Cilt I, (763 - 794).
- Özyiğit, Ömer (1999), "1998 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları", *KST XX*, Cilt II, (49 - 66).
- Özyiğit, Ömer (2001), "1999 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları", *KST XXII*, Cilt. II, (1 - 14).
- Özyiğit, Ömer (2006), "2004 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları", *KST 27*, Cilt. 2, (73 - 88).
- Özyiğit, Ömer (2007), "2005 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları", *KST 28*, Cilt. 2, (341 - 354).
- Özyiğit, Ömer (2008), "2006 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları", *KST 29*, Cilt. 2, (489 - 512).
- Pelagatti, P. (1970), "Akrai (Siracusa): Ricerche nel territorio", *NSc*, 24, (436 - 523).
- Pellegrino, Emmanuel, 2007: "Les céramiques communes de Beyrouth, (secteur Bey 002) au début de l'époque romaine ", *Syria*, 84, (147 - 172).
- Pülz, Stefan (1985), "Kaiserzeitliche Keramik aus dem Heroon III", *Ist.Mitt.*, 35, (77 - 115).
- Riley, John A. (1975), "Pottery in the Caesarea Hippodrome", *BASOR*, 218, (25 - 63).
- Robinson, Henry S. (1959), *The Athenian Agora Results of Excavations Conducted by the American School of Classical Studies at Athens Volume V: Pottery of The Roman Period Chronology*, Princeton, New Jersey.
- Rotroff, Susan I. (2006), *The Athenian Agora, Vol. 33, Hellenistic Pottery: The Plain Wares*, Edward Brothers - Ann Arbor, New Jersey.
- Sparkes, Brain A. (1962), "The Grek Kitchen", *JHS*, LXXXII, (120 - 137, Pl. IV - VIII).
- Tekkök Biçken, Billur (1996), *The Hellenistic and Roman pottery from Troia: The second century B. C. to the sixth century A.D.*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Missouri-Columbia.
- Tekocak, Mehmet (2006), *Kelenderis Roma Çağı Seramiği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Theodora Peña, J. (1990), "Internal Red-Slip Cookware (Pompeian Red Ware) from Cetamura del Chianti, Italy: Mineralogical Composition and Provenience", *AJA*, 94 No. 4, (647 - 661).
- Tuchelt, Klaus (1971), "Didyma: Bericht über die Arbeiten der Jahre 1969 - 1970", *IstMitt.*, 21, (45 - 108).
- Tuchelt, Klaus (1984): "Didyma: Bericht über die Arbeiten der Jahre 1980 - 1983", *IstMitt.*, 34, (193 - 344).

Vapur, Özlem (2001), *Magnesia ad Maeandrum Gymnasion'u Roma Dönemi Seramikleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

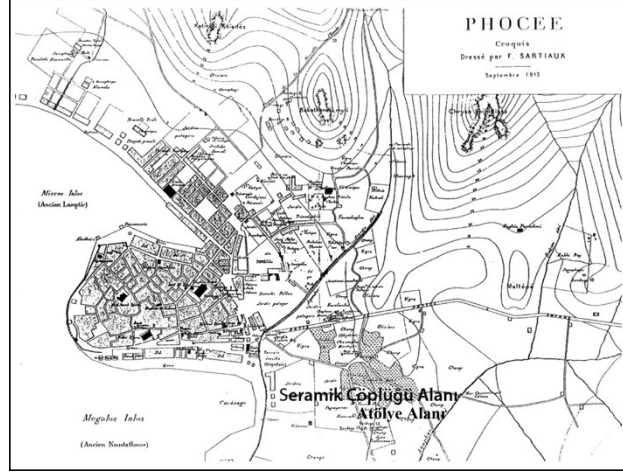
Vapur, Özlem (2011), "Menderes Magnesiası Theatron Kazısı Seramik Buluntuları", *Anadolu / Anatolia*, 37, (143 - 193).

Vokaer, Agnès (2010), "Cooking in a Perfect Pot. Shapes, Fabrics, and Function of Cooking Ware in Late Antique Syria", (Ed.) Simonetta Menchelli, Sara Santoro, Marinella Pasquinucci ve Gabriella Guiducci *LRCW 3, Vol. I*, Oxford, (115 - 129).

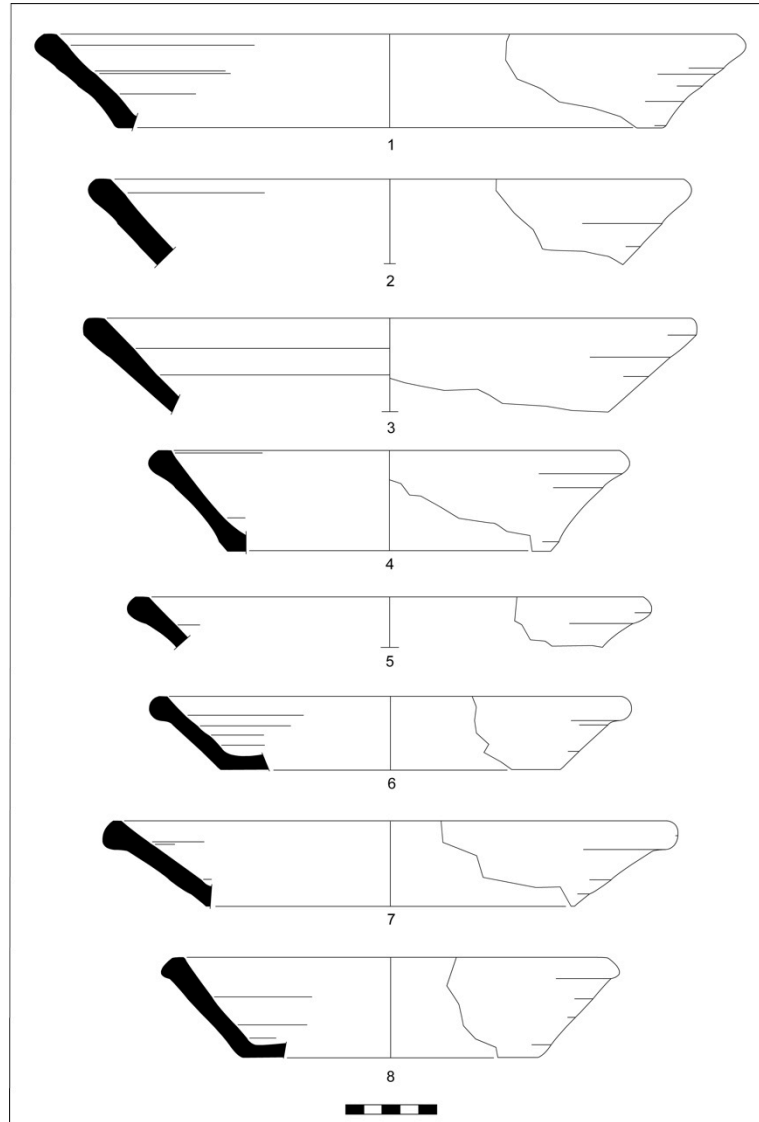
Warner Slane, Kathleen (1986), "Two Deposits from the Early Cellar Building, Corinth", *Hesperia*, 55 No.3, (271 - 318).

Williams, Caroline (1989), *Anemurium. The Roman and Early Byzantine Pottery*, Toronto.

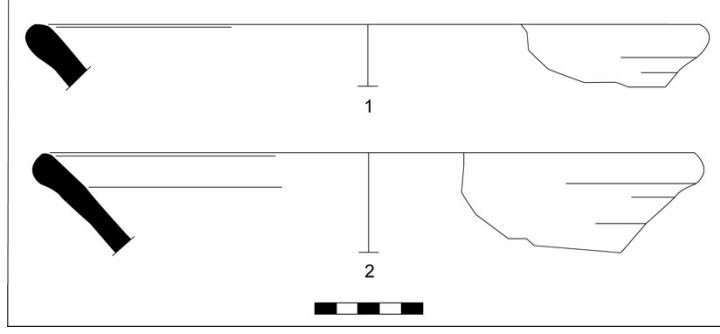
Wintermeyer, Ulrike (2004), *Die hellenistische und frühkaiserzeitliche Gebrauchskeramik*, Rhein.

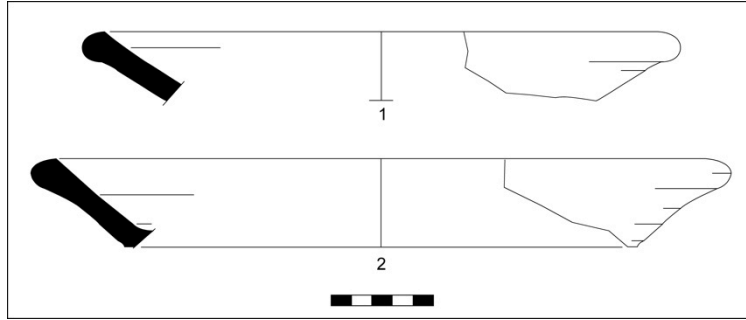
Harita 1: Buluntu Alanları

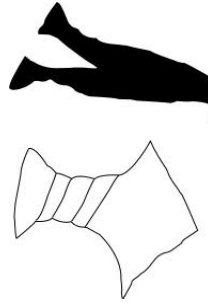
Levha 1: Tip A1 - 8

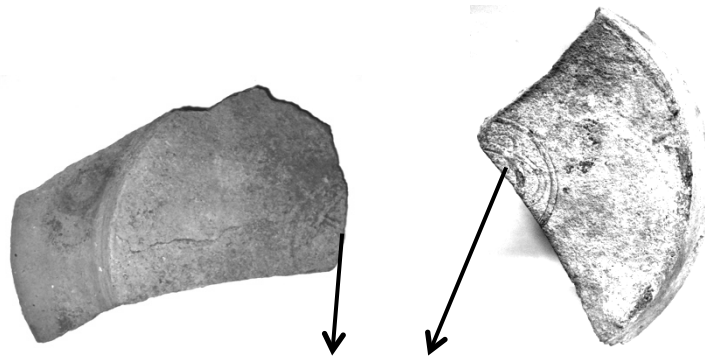
Levha 2: Tip B1 - 2

Levha 3: Tip C1 - 2

Levha 4: Phokaia Bulgusu Tava Sapı Örneği

Resim 1: Phokaia Bulgusu Atölye Damgalı Tava Dipleri